

B. O.

"Hundred Years of Physics", William Wilson, London 1950 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 2/3, 608-609

1957

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

opisuje opancerzenie rydwanów, konstrukcję wież oblężniczych oraz wozy bojowe aż do współczesnych czołgów rozmaitych typów i wielkości. Oddzielny rozdział zajmuje opancerzenie floty począwszy od pierwszych tego rodzaju jednostek z XVI wieku, poruszanych jeszcze wiosłami.

W drugiej części, noszącej tytuł *Technologia produkcji pancerza*, znajduje się krótki rys historyczny tej produkcji w minionych epokach oraz szerszy opis obecnie stosowanych procesów technologicznych. Całość jest powiązana z podstawowymi wiadomościami z dawnej i dzisiejszej metalurgii. Zakończenie książki jest bardzo aktualne: mówi o pancerzach chroniących przed promieniowaniem.

Przeszło 150 rysunków, w większości udanych, uzupełnia i wyjaśnia tekst.

Książka ukazała się w serii publikacji popularnonaukowych. Rola jej srowadza się zasadniczo do popularyzacji określonej dziedziny historii wojska, problemy zaś techniczne i historyczno-techniczne mają tu charakter raczej uzupełniający, przeznaczony dla rozszerzenia zasobu wiadomości czytelnika.

J.J.

Philipp L e n a r d, *Great Men of Science — a history of scientific progress from Pythagoras to the 20th century*, G. Bells and Sons Ltd, London 1954 (wyd. 4), s. 389. Tłumaczył z niemieckiego 2 wydania dr H. Stafford Hatfield.

Autor *Wielkich ludzi nauki*, laureat Nobla, podaje w tym dziele, którego pierwsze wydanie ukazało się przed ćwierćwieczem, biografie obejmujące naukową działalność uczonych, którzy dźwignęli naukę do obecnego poziomu. Ludzie ci wyrastając ponad swój wiek stanowili jakby kamienie milowe w wielkim pochodzie nauki.

Książka zawiera 65 życiorysów najwybitniejszych uczonych, głównie teoretyków, przy czym dobór nazwisk niekiedy nasuwa pewne wątpliwości. Jedy-nym Polakiem w tym świetnym towarzystwie jest Mikołaj Kopernik, o którym autor pisze bardzo szeroko, nie poruszając zresztą sprawy jego narodowej przynależności.

Cały materiał podany jest chronologicznie. Autor nie zrobił podsumowania działalności tego szeregu postaci, pozostawiając czytelnikowi wysnucie wszelkich wniosków.

B.O.

William W i l s o n, *Hundred Years of Physics*, Gerald Duckworth & Co Ltd., London 1950, s. 319.

Sto lat fizyki to książka omawiająca rozwój tej nauki poczynając od połowy XIX wieku, wstęp zaś wprowadza nas w poprzednie osiągnięcia w tej dziedzinie. Materiał został uporządkowany według poszczególnych zagadnień, zamieszczone są liczne wzory i wykresy, całość jednak nie wychodzi poza popularne ujęcie historii fizyki. Książka obejmuje rozwój następujących dziedzin (zamkniętych w 21 rozdziałach): zjawiska termiczne, światło, elektromagnetyzm,

teoria względności, elektryczność, budowa atomu, mechanika kwantowa, radioaktywność i promieniowanie kosmiczne, jądro atomu, astrofizyka.

Książka jest napisana ciekawie i może zainteresować nie tylko fizyka czy historyka nauki, ale każdego, kto się interesuje zagadnieniami współczesnej nauki. Z. Polaków wymieniono w tekście jedynie Marię Curie i M. Smoluchowskiego. Książka należy do serii zwanej „100 lat“, w ramach której ukazały się też prace obejmujące rozwój niektórych innych dziedzin (m.in. chemia, archeologia, psychologia).

B.O.

Włodzimierz Hołubowicz, *Opole w wiekach X—XII*, „Śląsk“, Katowice 1956, s. 360.

Praca W. Hołubowicza, kierownika badań archeologicznych prowadzonych od kilku lat na terenie wczesnośredniowiecznego miasta na Ostrówku w Opolu, przeznaczona jest w zasadzie dla szerszego grona czytelników. Choćby jednak ze względu na to, że pełne naukowe opracowanie dokonanych odkryć nie jest jeszcze opublikowane, książka zainteresuje niewątpliwie również archeologów i historyków techniki.

Po nakreśleniu historii badań archeologicznych w Opolu oraz zasadniczych faktów z dziejów Opolszczyzny autor opisuje obszernie w kolejnych rozdziałach budownictwo, hutnictwo, rękodzieła i komunikację wczesnośredniowiecznego Śląska Opolskiego, tak jak można je odtworzyć na podstawie wykopalisk na Ostrówku. Ostatnie rozdziały poświęcone są kulturze i sztuce Ostrówka.

Książka jest bogato ilustrowana (również rycinami kolorowymi) oraz zawiera okazałą bibliografię przedmiotu.

E.O.

John of Salisbury, *The Metalogicon*. Translated from Latin, with an Introduction, Critical Notes and Bibliography by Daniel D. McGarry, Berkeley and Los Angeles 1955, s. XXVII+305.

Napisany w roku 1158 *Metalogicon* uważany jest za dzieło przełomowe w dziejach historii pedagogiki. Autor pisał je z myślą o obronie tego programu nauczania, jaki zawierało wówczas trivium. Atakowano mianowicie gramatykę i logikę, domagając się likwidacji tych przedmiotów.

W czasach Jana z Salisburyskiego studium gramatyki oznaczało bliski kontakt z klasyczną łaciną i poglądami tych wielkich starożytnych autorów, których dzieła stały się za kilka stuleci podstawą renesansowego humanizmu. Natomiast studiowanie logiki zakładało znajomość praktyczną i teoretyczną arystotelesowskiego *Organonu*.

Wybitny uczony średniowieczny kreślił w swym dziele obraz ówczesnego stanu nauczania, opisywał swoje studia w Chartres i Paryżu oraz postaci czołowych ówczesnych intelektualistów: Abelarda, Gilberta de la Porrée i Thierry z Chartres. *Metalogicon* świadczy, że dwunastowieczna teoria i praktyka